

Mor Anna och SKF, Sven Wingquist och Volvo

Mor Annas fasta järngrepp över hennes förläggarverksamhet har påverkat många. Hon förstod vikten av en god utbildning vilket gjorde att hennes barn gick med framgång i livet och att vi idag bland annat har industrierna Volvo och Svenska kullagerfabriken.

Mor Anna

Anna Andersdotter, eller Mor Anna som hon kallades, växte upp i en välbärgad familj. De bodde i Sälgered Mellangård där hennes pappa, Anders Persson, drev en framgångsrik förläggarverksamhet. Han köpte in vävnadsmaterial som han sedan lät kvinnorna i trakten väva mot betalning för att senare sälja vidare färdiga tyger till knallar och grossister.

År 1841 gifte Anna sig med Johannes Andersson från Fritsla, Andersgården. Han tog sedan över Mellangården och hela förläggarverksamheten. Tio år senare dog Johannes och lämnade kvar Mor Anna med deras sex barn varav ett dog i tidig ålder. När bouppteckningen skulle tas om hand tog Mor Anna fram en ask från chiffonjén, som innehöll 65.00 riksdaler – det motsvarar idag flera miljoner kronor. Pengarna användes som handels-och industrikapital, men eftersom Mor Anna var noga med skolgången så såg hon till att hennes barn fick en ordentlig utbildning.

Som följd av makens död fick Mor Anna härmed ta över förläggarverksamheten och det visade sig att hon hade en speciell begåvning för att hålla en god ekonomi. Trots att Mor Anna sades vara analfabet hade hon ett bokföringssystem där hon använde sig av ett eget teckenspråk som endast hon själv förstod. Mor Anna var även känd för att kunna få folk i arbete. När väverskorna kom med sina tyger till Mellangården, för att få dem avsynade innan de skulle säljas vidare, fick de göra sysslor såsom rensa bär, spinna eller karda.

Uppfinning och utveckling

Sönerna blev eftertraktade fabriker och grosshandlare i Göteborg. Kroksläotts Fabriker, dagens Mölnlycke AB, startades upp av Claes. August startade upp Gårda Fabriker. Den näst äldste sonen Johannes startade, efter en omfattande handels-och språkutbildning, handelsfirman ”Johansson och Carlander” med kompanjonen Christopher Carlander. Inne på deras kontor låg en ask på skrivbordet med företagets värdepapper, vilken kan ha varit Mor Annas ask.

Kompanjonerna Johannes och Christopher startade år 1891 bolaget Gamlestadens Fabriker AB där Johannes var direktör fram till december 1898 då han gick bort. Sven G. Wingquist var en ung driftsingenjör på fabriken. Under den här tidsperioden pågick diskussioner om vilket som var bäst för maskinerna och produktionen – kullager eller glidlager. Wingquist, som följde dessa diskussioner, började experimentera och uppfann 1907 det första svenska sfäriska kullagret.

Tack vare Sven G. Wingquists uppfinning kunde Johannes och Christophers söner, Knut Johansson Mark och Axel Carlander, grunda AB Svenska Kullagerfabriken samma år med Sven G. Wingquist som VD. I den amerikanska bilindustrin hade det löpande bandet tagits i bruk i syfte att effektivisera. Detta var ett ytterst lämpligt användningsområde för kullagret insåg Assar Gabrielsson, tidigare försäljare på SKF. Han och Gustaf Larsson, ingenjör på SKF projekterade för en svensk bilindustri. År 1926 startade Knut och Axel bilföretaget Volvo, med Assar Gabrielsson som VD och Gustaf Larson som teknisk chef och VD.

Idag är både SKF och Volvo två enorma företag inom respektive bransch.

Sammanställt av
Moa Gustafsson och Sanna Karlsson
Feriearbetare på Rydals museum, sommaren 2014

Källor:

Bellbrandt, Stig 1989: Arbete makt kapital. Borås.

Johnson, Anders 2009: De lyfte landet – en berättelse om svenska entreprenörer,
www.svensktnaringsliv.se

Förläggargårdar i Sjuhärad, Ett kulturarv från textil storhetstid. Utställning på Rydals museum
10 maj – 24 augusti 2014.

<http://www.foretagsamheten.se/Entreprenorer/Entreprenorer/Mor-Anna-och-Mor-Kerstin/>

<http://www.foretagsamheten.se/Entreprenorer/Entreprenorer/Sven-Wingquist/>

<http://www.ne.se/lang/sven-wingquist>

http://sv.wikipedia.org/wiki/Sven_Wingquist